

CİLT 10, SAYI 9, EYLÜL 1982

**Türk
sanayicileri
ve
iş adamları
derneği**

görüş

GÖRÜŞ (AYLIK YAYIN) EYLÜL 1982

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği

Sahibi ve Sorumlu Neşriyat Müdürü :

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı Ali Kocman

Yazı İşleri Müdürü :

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği
Genel Sekreteri Ertuğrul İhsan Özol

Adres : Cumhuriyet Cad. Ferah Ap. 233/9

Harbiye - İstanbul

Telefon : 46 24 12

Görüş'teki yazılar, kaynak olarak, TÜSİAD -
GÖRÜŞ'ün belirtilmesi koşuluyla izinsiz kul-
lanılabilir.

Basıldığı Yer :

İLERİ MATBAACILIK
basım & yayın koll.şti.

TEL: 22 25 77 - 27 36 00

BU SAYIDA :

Çeşitli Ülkelerde	
KİT'lerin Büyüklüğü	4
Dünya Silah Ticareti.....	6
AET İçi Yabancı İşçiler.....	9
İşsizlik ve Asgari	
Ücret İlişkileri.....	12
Uluslararası Faiz Oranları	15
Dünyanın Çeşitli Şehirlerine	
Seyahat Masrafları	19
ABD'deki Mali Piyasa ile	
İlgili Düzenlemeler	23
Hem İhracat, Hem İthalatçı	
Olabilmek	27
İş Dünyası Kadın Yöneticileri	
Nasıl Görüyor	29

Çeşitli Ülkelerde Kit'lerin Büyüklüğü

1979 senesinde KİT'lerin GSYİH'ya katkıları Belçika'da %32.0, Avusturya'da %21.8 ve İtalya'da %20.0 olmuştur. 1974 senesinde KİT'lerin katma değeri İsveç'de %12.0, Norveç'de ise %9.0 idi. Aynı sene KİT'lerin yarattıkları katma değer en düşük olduğu ülke %3.0 ile ABD idi.

KİT'lerin ekonomi içindeki ağırlıkları toplam sabit sermaye içinde KİT payı şeklinde de gösterilebilir. 1979 senesinde Avusturya'da toplam sabit sermayenin %20.8'i KİT'lerce oluşturulurken, bu oran Fransa'da %14,3, Belçika'da %10.0 idi. 1978'de KİT'lerin payı İtalya'da %16.0, 1977'de Lüksemburg'da %4.5 ve 1974'de ABD'de %9.5 idi. Türkiye'de ise KİT'lerin GSYİH'ya katkısı 1979 senesinde %12,2 olmuştur. Aynı sene KİT'lerin sabit sermaye yatırımları, toplam sabit sermaye yatırımlarının %27.0'sine eşitti. Bu oran 1981 yılında %30.7'ye yükselmiştir.

ÇEŞİTLİ ÜLKELERDE KİT'LERİN AĞIRLIĞI

Ülkeler	Yılı	Toplam sabit Sermayenin %'si		Yaratılan Katma Değerin %'si
Belçika	1979	10.0	32.0	
Fransa	1979	14.3	13.0	
İtalya	1978	16.0	20.0	
Lüksemburg	1977	4.5	-	
Hollanda	1979	5.8	-	
İngiltere	1979	8.1	11.0	
İspanya	1979	4.1	9.0	
Avusturya	1979	20.8	21.8	
İsveç	1974	-	12.0	
Norveç	1974	-	9.0	
Finlandiya	1974	-	7.0	
Danimarka	1974	-	6.0	
Kanada	1974	-	5.0	
A. B. D	1974	9.5	3.0	

Dünya Silah Ticareti

Dünya silah ihracatının yarısından fazlasını ABD ve Rusya ellerinde tutuyorlar. Fransa %10.8 ile üçüncülüğü ele geçirmiş durumda. Diğer ülkelerin payları ise %5'lerin altında.

Silah ithalatında ise Orta Doğu ve sanayileşmiş ülkeler başta geliyorlar. Uzak Doğu ve Kuzey Afrika %10.4 ve %7.4 ile 3.cü ve 4.cü sıradalar.

Dünya ticaretinin gelişmesindeki zorluklara karşılık silah ticareti olayların zoru ile devam ediyor.

<u>IHRACATÇILAR(%)</u>		<u>İTHALATÇILAR(%)</u>	
ABD	43.3	Orta Doğu	32.0
Rusya	27.4	Sanayileşmiş	31.0
Fransa	10.8	ülkeler	
Diğerleri	5.0	Uzak Doğu	10.4
İtalya	4.0	Kuzey Afrika	7.4
İngiltere	3.7	Güney Afrika-	7.3
B.Almanya	3.0	Sahra	
Gelişmekte	2.2	Güney	6.0
Olan		Amerika	
Ülkeler		Güney Asya	4.9
Çin	0.6	Orta Amerika	1.0
	<u>100.0</u>		<u>100.0</u>

Dünyadaki askerî harcamalar bugün saniyede 20.000, dakikada 1 milyon ve yılda 650.000 milyon dolar olup, bu Üçüncü Dünya ülkelerine sağlanan tüm yardımların 20 katıdır. Son on yılda askerî harcamalar dünya GSMH'nin ortalama %5 ilâ 6'sını oluşturmuştur. Askerî harcamalar kaynakları bu değerlerin gösterdiğinden çok daha yoğun bir şekilde tüketmektedir. Örneğin, 1970'lerde ABD tallium ve titanium kaynaklarının %40'ünü, boksit ve bakır kaynaklarının %10'unu askerî amaçlarla tüketmiştir.

Yıllık askerî petrol tüketiminin tüm Afrika kıtasının petrol tüketiminin iki katı olduğu hesaplanmıştır. 60 milyon civarında insan askerî işlerde istihdam edilmekte olup, bu Avrupa imalât sanayiinde çalışan tüm işgücüne eşittir.

Savaş ile ilgili bilimsel araştırmalar daha da masraflıdır. Örneğin askerî amaçlı araştırma ve geliştirme çalışmaları tüm gelişmekte olan ülkelerinkinin 10 katıdır. Dünyadaki bilimadamları ve mühendislerin %40'ı yani yaklaşık 400.000'i yılda 25.000 milyon dolara malolan askerî araş-

tırma ve geliştirmede çalışmaktadır.
Buna karşılık halen:

- DÜnya nüfusunun yaklaşık %40'ı sağlık hizmetlerinden yoksundur.
- 570 milyon insan yetersiz beslenmektedir.
- 3.000 milyon insan temiz su alamamakta, her ay 750.000 insan kirli sularla geöen hastalıklardan ölmektedir.
- Yaklaşık 800 milyon insan okumayazma bilmemekte ve 14 yaş altında 250 milyon çocuk okula gidememektedir.

Kaynak: Birleřmiř Milletler Haberleri

AET İçi Yabancı İşçiler

Avrupa ülkeleri genellikle az gelişmiş ülkelerden gelen işçi akımına sahne olmuşlardır. Bu işçi kaynağının yanısıra, gelişmiş Avrupa ülkelerinin kendi aralarında oluşan fakat dikkat çekmeyen diğer önemli bir işçi akımı olmuştur. (AET ülkelerinin kendi aralarında)

Sınıflamaya tabi tutulduğunda, AET'li işçiler ve AET dışından istihdam edilen işçilerin oluşturduğu iki ayrı gruptaki gelişmeler şöyle özetlenebilir.

1960 yılında Avrupa ülkelerinde toplam çalışanların yüzdesi olarak en çok AET kökenli işçi çalıştıran ülke Lüksemburg'tur. (%19.9) Bu ülkeyi Belçika (%4.8) ve Fransa (%2.3) izlemektedir.

AET dışından kaynaklanan işçilerin istihdamının en yoğun olduğu ülkelerin başında (1960 yılında) %4.6 ile Fransa gelmekte, bu ülkeyi %2.2 Lüksemburg ve %1.5 ile Belçika izlemektedir. Bu dönemde İngiltere, İtalya, İrlanda ve Danimarka'da ise ülke dışından kaynaklanan her iki grup iş-

çilerin istihdamına ilişkin somut bir gelişme görülmemektedir.

1975 yılında ise, ekonomik trendin gelişimiyle, AET'li ve AET dışı işçilerin dağılımının ve çalışanlara oranının tüm ülkelerde arttığı görülmektedir. Bu yıl da en fazla AET kaynaklı işçi çalıştıran ülke sıfatını yine Lüksemburg korumaktadır. (%23.0). Bu ülkeyi %4.2 ile Belçika, %2.8 ile İngiltere ve %2.2 ile F.Almanya izlemektedir.1975 yılında en az AET kökenli işçi çalıştıran ülkeler İrlanda ve İtalya'dır. Aynı yıl, AET dışından kaynaklanan işçilerin oluşturduğu diğer grupta ise Lüksemburg yine başta gelmektedir. (%12.9). Bu ülkeyi Fransa(%9.4) ve Almanya(%8.1) izlemektedir. Bu dönemde İngiltere'de her iki grup işçilerin payının arttığı görülmektedir.

1979 yılında ise AET'li işçilerin oranının en yüksek olduğu ülke yine Lüksemburg'dur. Bu dönemde bu grup işçilerin payının en çok arttığı ülke Fransa ve Belçika'dır.

AET dışı işçilerin oranının ise hemen hemen tüm ülkelerde azaldığı veya sabit kaldığı görülmektedir.

AVRUPA ÜLKELERİNDE ÇALIŞAN YABANCI İŞÇİLER
(Çalışanların % olarak)

Ülkeler	(A) AET Ülkelerinden Gelen İşçiler	(B) AET Dışı İşçiler	1975		1979	
			A	B	A	B
Belçika	4.8	1.5	4.2	3.0	4.9	3.6
Danimarka	-	-	0.7	1.4	0.7	1.5
F. Almanya	0.8	0.6	2.2	8.1	2.1	7.3
Fransa	2.3	4.6	1.8	9.4	9.4	1.4
İrlanda	-	-	0.1	0.2	0.1	0.3
İtalya	-	-	0.2	0.2	0.2	0.2
Lüksemburg	19.9	2.2	23.0	12.9	23.5	13.3
Hollanda	0.4	0.4	1.4	3.1	1.3	0.9
İngiltere	-	-	2.8	4.5	2.8	4.5
9'lar	-	-	1.9	5.5	1.9	4.8

İşsizlik ve Asgari Ücret İlişkileri

Bilindiği gibi, ekonomi politikalarının hem adil hem de verimli olması lâzımdır. Ancak bu iki amacı her zaman sağlama olanakları sınırlıdır. Ağırılık kazanmaya başlayan gözlemlere göre değişen enerji fiyatlarını, gelişen ticaret şekillerini, yeni teknolojiyi, yavaş büyümenin sonucu olarak, kamu kaynaklarına olan baskıyı, hükümetin politik hareket alanını kısıtlayan açıkları ve enflasyonsuz büyümenin bir faktörü olan yüksek verimliliğe ve uyumu kolay bir iş gücüne sahip olmayı hesaba katan yapısal değişiklikler artık gündeme gelmektedir.

Sosyal ödemeler, iş gücü maliyetini

gittikçe artırması sebebiyle görüş ayrılıkları yaratmakta ve münakaşa konusu olmaktadır. Ekonomik büyümenin yavaşlaması, gelir bazında azalma, halkın yaş ortalamasının yükselmesi, sigorta sistemlerinde sigortalılar ile sigortadan avantaj sağlayanların oranının istenmeyen bir şekilde değişmesi, yüksek oranlı vergilemeye halkın karşı koyması, transfer ödemelerinde fiyat endekslemeleri gibi gelişmeler gelişmiş ekonomilerdeki yeni bunalımı dile getirmektedir.

İşsizlik tazminatı bazı görüşlere göre, işsizi işten uzaklaştıran bir faktör olarak eleştirilirken, öte yandan mevcut sistemlerdeki kolaylıklar yetersizdir. İşte yükselmenin çalışanın geçmişinden kaynaklandığı sistemlerde, işsizlerin çeşitli kategorileri, örneğin, yeni mezunlar, yeniden işe başlayan evli kadınlar, bazı hastalıkları olanlar kendilerine uygun bir iş bulamamaktadırlar. Ayrıca işsizliğin kısa süreli olmasına özen gösteren sistemler, işsizliğin devam etmesi halinde kişilerin kabiliyetlerinin devamı ve güven açısından yeterli olmamaktadır.

Başka bir iş aramayı finanse etmek ise iş piyasasında uyum sağlamak için yeterli değildir. İssizlik tazminatı bazı kişileri çalışmaktan uzaklaştırmakla birlikte, iş arama süresini de uzatmaktadır (ancak bu durum kişi ile işin daha iyi uyumunu sağlamaya yaradığından avantajlıdır) ve kişileri avantajlarını daha iyi değerlendirerek yeniden çalışmaya itmektedir. Olumsuz yönler herhalûkârda önemli büyüklükte değildir.

Asgari ücretin varoluşu düşük ücretli işçilere bazı garantiler vermesi sebebiyle bir bakıma distorsiyonlara sebebiyet vermekte, aynı zamanda sosyal ödemelerle gelirler arasındaki marjı sınırlamaktadır. Özellikle durgunluk devresinde, asgari ücret, genç ve basit iş yapan işçilere olan talebi olumsuz etkilemektedir. Zira, asgari ücret yüzünden aşağı doğru düzeltme olanağı kalmamaktadır. Bu bakımdan asgari ücretin, gençlere göre farklılaştırılmasının özellikle gençlerin işsiz olduğu ülkelerde belli bir önemi vardır.

Kaynak: The OECD Observer.

Uluslararası Faiz Oranları

Çeşitli ülkelerde kredilere, tahvillere ve bankalardaki mevduata uygulanan faiz oranları oldukça farklı bir görünüm arz ederken, Türkiye en yüksek faiz oranlarının uygulandığı ülkelerin başında geliyor.

Merkez Bankasının reeskont oranının en yüksek olduğu ülke %31.5 ile Tür-

ÇEŞİTLİ ÜLKELERDE UYG

	Merkez Bankası Reeskont Oranı	Kısa Vadeli Krediler (3-6 ay) Faiz Oranı	Orta Vadeli Krediler (2-5 yıl)Efe- tif Oran(Komis- Yonlar ve diğer)	Tahvil İhrac Kuponlar
Şili	-	42.0	-	-
Finlandiya	8.5	8.75-1.25	9.5	9.75-10
Fransa	9.5	14.85-18.25	14.75-18.55	16.8-17
Almanya	7.0	12.5	12.5	9.25-9.
Yunanistan	-	18.0	17.0-18.5 ⁶	-
İtalya	18.0	-	20.9	20.8
Japonya	5.5	6.0 ¹	8.9 ¹	8.2
Norveç	9.0	11.0-15.0	13.5	12.75
Portekiz	18.0	23.0-24.0	24.5-25.0	20.5
İspanya	8.0	15.0-16.0 ¹	12.75-14.25	14.25-1
İsviçre	5.0	7.0	6.5-7.25	5.0-5.5
Türkiye	31.5	36.0 ¹	50.37	34.0
İngiltere	-	11.5-11.875	12.125-12.375	-
A.B.D.	10.5	13.5 ¹	14.0	12.625

- 1) Merkez Bankasınınca belirlenen oranlar
- 2) Şirketler için %0.0, özel şahıslar için %1.0
- 3) 12 aylık %7, 24 aylık %8.25.
- 4) 500.000 frank'ın altındaki mevduat için,(500.000
- 5) 1 milyon Dr'nin üzerindeki mevduatlar için
- 6) 1 milyon doların üzerindeki mevduatlar için
- 7) Birinci rakkam 1 sene, ikinci rakkam 2 sene için

LANAN FAİZ ORANLARI

İller	Süresi	Ticari Bankalardaki Mevduat			
		Vadesiz Mevduat	3 ay Vadeli	6 ay Vadeli	6 aydan Fazla
	-	12.0	29.0	28.0	25.0
75	10	1.25	2.75	5.5	- ³
0)	10	-	6.0	7.0	8.0 ⁴
5	7-10	7.0	7.875	7.625	7.5
	-	0-12.0	14.5 ⁵	15.0 ⁵	16.0 ⁵
	7	18.85	-	-	-
	10	0.0-2.5	3.75	5.0	5.75-6.0 ⁷
	5.20	-	5.0	n.a	7.5
	6	0.0-1.0 ²	11.0	15.0	21.5
.75	10	1.0	6.5	7.5	7.5-15.0
	10-12	0.25	3.5	4.5	4.5
	5-7	5.0	45.0	50.0	40
	-	-	10.5625- 10.6875	10.375- 10.75	10.25- 10.375
	3	-	9.5	10.5 ⁶	11.5 ⁶

frank'ın üzeri için %14-15)

kiye. Türkiye'yi %18.0 ile İtalya ve Portekiz izliyor. İsviçre ise bu oranın en düşük tutulduğu ülke (%5.0). Kısa vadeli kredi maliyetleri incelendiğinde Türkiye'nin %36.0 ile Şili'den sonra (%42.0) ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Kredilere uygulanan faizlerin en yüksek olduğu 3. ülke olan Portekiz'de oranlar kredinin kullanılma süresine göre %23.0 ile %24 arasında değişiyor.

Orta vadeli kredilerde faizlerin en yüksek olduğu ülke %50.37 ile Türkiye. Ancak bu orana tüm komisyonlar ve diğer masraflar dahildir. Kısa vadeli kredilerin en ucuz olduğu ülke Japonya, orta vadeli kredilerin en ucuz olduğu ülke ise İsviçre'dir. Tahvillere ödenen faizlerin de en yüksek olduğu ülke Türkiye (%34.0). Türkiye'yi %20.8 ile İtalya takip ediyor.

Son olarak mevduatlara ödenen faizlere bakıldığında Türkiye'de vadesine göre mevduata %5.0 ile %50.0 arasında faiz ödendiği görülmektedir. Türkiye'yi %1.25 ile %29.0 arasında değişen oranlarla Şili izlemektedir.

Kaynak: Business International

Dünyanın Çesitli Şehirlerine Seyahat Masrafları

Geçen senenin başında dünyanın çeşitli büyük şehirlerine yapılan seyahat masraflarında bir düşüş gözlenmiştir. Doların değer kazanması neticesinde seyahat masraflarının düşmesi en çok Amerikalı işadamlarının lehine bir gelişme olmuştur.

En yüksek fiyat artışları Kuzey Amerika'daki şehirlerde gözlenmiştir. San Fransisko, New York'u pahalılık bakımından geçerken, Tokyo en pahalı şehir olma niteliğini korumuştur. Asya ve Orta Doğu/Afrika bölgelerindeki şehirlere yapılan seyahatler daha pahalı hale gelirken, Avrupa ve Latin Amerika ülkelerindeki şehirlere yapılan seyahat masrafları daha az artmıştır.

Yapılan devalüasyonlar Meksiko City ve Buenos Aires'te fiyatlar yönünden önemli değişikliklere yol açmıştır. Meksiko City'ye 2 günlük bir iş seyahati evvelki sene 778 \$'a mal olur-

ken, geçen sene 588 \$'a mal olmakta idi. Ancak bu miktar peso cinsinden ifade edildiğinde bu seyahat için gerekli miktarın 18.363 peso'dan 23512 peso'ya yükseldiği görülmektedir. Dolar ve milli para birimi cinsinden ifade edildiğinde fiyat farklılıkları kendini Buenos Aires'te daha çok belli ediyor. Dolar cinsinden %34 azalan fiyatlar, peso cinsinden %185 oranında artmıştır.

Her ne kadar yurt dışı seyahat masrafları olağanüstü bir artış göstermemişse de şirketler bu tip seyahatlerin zorunlu hallerde yapılmasını istiyorlar ve bu konuda sıkı tedbirler almaya başlamışlar. Örneğin birçok şirket çalışanların görevleri ne olursa olsun her yurt dışı iş seyahatinde izin almalarını ve uçuşun çok uzun sürdüğü haller dışında birinci mekide seyahat etmemelerini istiyor. Ayrıca şirketler seyahatin çok gerekli olduğu durumlarda seyahat acentalarınınca tavsiye edilenler yerine ucuz otellerin ve lokantaların seçimini istiyorlar.

Kaynak: Business International,

TÜSİAD

DÜNYANIN ÇEŞİTLİ ŞEHİRLERİNE
SEYAHAT MASRAFLARI(x)

<u>Kuzey Amerika</u>	<u>Dolar</u>	<u>Avrupa</u>	<u>Dolar</u>
San Fransisko	772	Londra	975
New York	765	Atina	813
Şikago	732	Paris	762
Miami	710	Viyana	731
Toronto	535	Cenova	670
		Brüksel	610
<u>Latin Amerika</u>		Lizbon	344
Santiago	807		
Karakas	774	(xx)	
Bogoto	615	İstanbul	302
Meksiko City	588	<u>Asya</u>	
Buenos Aires	566	Singapur	822
Lima	479	Tokyo	1050
Rio de Jenerio	450	Hong-Kong	764
		Melburn	628
<u>OrtaDoğu/Afrika</u>		Bangkok	472
Lagos	963		
Abu Dabi	954		
Cidde	582		
Tel Aviv	494		
Johannesburg	471		
Kahire	417		

(x)Bu masraflara birinci sınıf otelde 2 gece kalma(kahvaltı dahil), öğlen iki kişilik bir iş yemeği, 4 kişilik bir akşam yemeği, 4 kişilik tiyatro veya konser bileti, taksi ücretleri(yaklaşık 11 km.için), hava alanına gidiş ve geliş dahildir.

(xx)İstanbul için bu miktar 1982 yılı ortası için hesaplanmıştır.

ABD'de Mali Piyasa İle İlgili Düzenlemeler

Malî piyasalarda, ekonomik ve malî politikalarının tutarsız hükümet müdahalelerinin genellikle kaynak dağılımını olumsuz yönde etkilediği ve istenmeyen yan tesirler yarattığı görülmektedir. Başlangıçta özel bir amaçla uygulamaya konan müdahaleler, daha sonra cari ekonomik ve malî gelişmeler ışığında yeniden gözden geçirilmediğinden, gereksiz hükümler yürürlükte kalabilmektedir.

ABD'de, hükümetin malî piyasaya müdahalesinin neticeleri itibariyle bu konuda iyi bir misâl teşkil ettiği ve gelişmiş bir sermaye ve para piyasasına sahip Amerikan ekonomisinde toplam tasarrufların yaklaşık %50'sinin dolaylı ve dolaysız yoldan devlet müdahalesiyle yönlendirildiği görülmektedir.

Bu ekonomide, devletin müdahale araçları arasında özel vergi uygulamaları, kanunî kurumsal düzenlemeler, yatırımların belli sektörle-

re kanalize edilmesi amacıyla federal ve eyalet hükümetlerince tahvil ihracı suretiyle sağlanan krediler başta gelmektedir.

Hükümetin, malî piyasalara olan belli amaçlı müdahalelerin reel sektör üzerindeki gelişmelerini ve yan tesirlerini sık sık ciddi bir değerlendirmeye tabî tutarak, bu değerlendirme ışığında yürürlükteki müdahale yöntemlerinde yeni düzenlemelere gidememiş olması, Amerikan ekonomisinde kaynak dağılımı ile ilgili olumsuz yan tesirlerin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu yan tesirlerin, özellikle malî müdahalelerin petrol ve tabii gaz arama, konut ve bankacılık sektörlerinde meydana getirdiği olumsuz gelişmelerden kaynaklandığı görülmektedir.

Petrol ve tabii gaz arama faaliyetleri için sağlanan vergi subvansiyonları, fonların büyük oranda bu sektöre kaymasına yol açarken, bu fonların ülke ekonomisine katkısı daha fazla olabilecek alanlara yönelmesini engellemiştir. Neticede petrol ve tabii gaz sektörle-

cede petrol ve tabii gaz sektöründeki yatırım artışı Amerikan ekonomisinin enerji açısından dışa bağımlılığını azaltma gibi olumlu bir netice vermesi yanında üretim hacminin, enerji kaynaklarının konservasyonu politikası hedefleriyle çelişkili bir gelişme gösterdiği görülmektedir.

Bu sektöre sağlanan teşvikler neticesi bu sektörle ilgili artan kredi talebi malî piyasada darboğazlar yaratırken bazı fon kurumlarının bu sektörde yatırım yapma tereddüd ve isteksizlikleri, ihtiyaç duyulan fonların verimsiz metodlarla diğer yollardan teminine başvurulması ile sonuçlanmıştır. Bu teşvikler dolayısıyla vergi kaybı yılda yaklaşık 8 milyar \$ olduğu görülmektedir.

Malî piyasalardaki müdahalenin olumsuz yan tesirlerinin büyük ölçüde hissedildiği diğer bir alan da konut sektörü olmuştur. ABD'deki çeşitli konut subvansiyonları, kredi desteklemeleri yanında özel vergi uygulamalarının da yaygın olduğu bu sektörde, kişi başına aşırı konut üretimine gidildiği görül-

mektedir. Nitekim, yaklaşık aynı zenginlikteki Avrupa ülkelerine nisbetle ABD'de bir konutun işgal ettiği zemin %25 daha geniş ve oda başına düşen şahıs sayısının daha az olduğu görülmektedir. Düşük tutulan kredi faiz oranları, yüksek talep karşısında sermaye fonlarının bu sektöre kaymasına yol açarken tasarruf hacmini de azaltmıştır.

1930'larda kabul edilen küçük tasarruf sahiplerini koruyucu nitelikteki bankalarla ilgili bir takım düzenlemeler esas amaçları itibariyle başarılı olurken olumsuz bir dizi yan tesiri de beraberinde getirmiştir. Ticarî bankalar, bu düzenlemeler neticesi sanayi ve yatırım faaliyetlerine daha geniş olarak katılamamaları sonucunda ekonomiye gerektiği oranda katkıda bulunamamışlar. Amerikan ticarî bankaları üzerindeki sıkı düzenleme ve kısıtlamalar, bu bankaların faaliyetlerini yurt dışına kaydırma neticesini getirmiştir.

Kaynak: Banker, August 1982

Hem İhracat , Hem İthalatçı Olabilmek

Tüketici refahında artış sağlanması genellikle, belli bir mal veya hizmetin mümkün olan ucuzlukta ve bollukta bütün çeşitlerle piyasaya temini ile kabildir. Bu amaçla milletlerarası ticarî ilişkileri yüksek ülkeler kaynak zenginlikleri ve üretim teknolojilerine göre sadece belli mal ve hizmetlerin üretiminde ihtisaslaşabilecekleri gibi, bu mal ve hizmetlerin muhtelif kalite ve türden olanlarının hem ithali ve hem de ihracı yolu ile ulusal refahın artışı yoluna gidebilirler.

Bu hususta ABD ve Honkkong'daki havlu piyasaları iyi birer örnek teşkil etmektedir.

ABD'de havlu piyasası oldukça istikrarlı bir talep yapısına sahip olup, belli kalite ve türdeki havlu talebi yurtiçi üretimle karşılanırken, diğerlerinin ithal suretiyle temin edilmekte olduğu görülmektedir.

Kaynak: TRADESCOPE.-Temmuz 1982

ABD'den Havlu ve Sabun Bezi ihracı

Miktar: 1000pcs
Değer : \$ 1000

	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer
Pamuklu	18310	43659	15463	41780	8104	20726	7091	23332
Pamuklu dışı	2295	4487	3634	2920	1088	3051	1652	3226
Tekstil fiber								

Havlu ithali

	1979	1980	1980(Ocak-Haz)	1981(Ocak-Haz)				
Shop havluları, pamuklu, süsle- mesiz	Miktar 92089	Değer 8432	Miktar 94727	Değer 7804	Miktar 53131	Değer 4089	Miktar 55819	Değer 4824
Bitkisel fiber süslemesiz	117747	59394	104890	65720	52938	34658	77050	46433

İş Dünyası

Kadın Yöneticileri

Nasıl Görüyor ?

Amerika'da yapılan bir anket kadın yöneticilere karşı tutumun büyük ölçüde değişmekte olduğunu göstermektedir. Kadınların üst kademe yöneticisi olmaları önceleri garip, hatta biraz şüphe ile karşılanırken durum bugün farklıdır. Bununla beraber, bu araştırmanın sonuçlarını biraz dikkatle değerlendirmek gerekmektedir. Örneğin ankete katılan yöneticilerin çoğu kadınlardan gelen bir rekabetle karşılaşmayan çok üst düzey yöneticiler idi. Ayrıca ankete katılan 602 kişiden sadece 8 tanesi kadın yöneticidir.

Sonuçlar alındığında kadın yönetici istihdam etme konusundaki sorulara verilen cevapların genellikle olumlu olduğu, buna karşılık işletme içi gerçekleri yansıtan sorulara verilen cevapların farklılıklar gösterdiği anlaşıldı.

Genellikle, yönetici olarak kabul edilmekle beraber, kadınların halâ patron olarak pek itibar görmedikleri görülmektedir. Ankete katılan yö-

neticilerden ancak %45'inin "erkekler kadınlardan emir almaktan hoşlanmazlar" fikrini red etmeye hazır oldukları görülmüştür. Gerçekten, özellikle kadınların çoğunlukta olduğu tekstil endüstrisinde erkekler bu fikri kabul etme eğilimindedir.

Bu farklılıklara rağmen, anket sonuçları son 10 yılda kadınlara karşı tutumun büyük ölçüde değiştiğini göstermektedir. En azından üst düzey yöneticileri kadın-erkek ayırımı yapmadan çalışanların performansını değerlendirmeye çalışmaktadırlar.

Örneğin bir çok yönetici erkeklerin kadınlara göre eleştiriye daha açık oldukları fikrini reddederken, kadınların genellikle daha güvenilir olduğu görüşünü de yanlış bulmaktadırlar.

Artık kadınların istihdamı ve yönetimde ilerlemesi konularında hükümetin müdahalesine ihtiyaç olmadığı, bu konuda olumlu gelişmelerin kendiliğinden sürdüğü araştırmanın sonuçlarından biridir. Ancak toplumda kadınlara eşit işe eşit ücret kaidesinin uygulanmadığı görüşü yaygın bulunmaktadır. Bu nedenle hükümetin bu

konuda halâ düzenleyici bir rol oynadığı bilinmektedir. Özellikle rezesyon devrelerinde bir aile için ikinci bir gelirin miktarı çok önemli olduğu için eşit işe eşit ücret konusunda özellikle kadınların çok kararlı oldukları görülmektedir.

Ankete verilen belli başlı cevaplar şöyle:

- Kadın yöneticilerin şirket içinde katkıları daha çok olumlu yöndedir.

Evet

%94

Hayır

%2

- Kadın yöneticilerin başarısı beklenenin çok üzerindedir.

Evet

%86

Hayır

%5

- Birçok kadın, yükselmek için kadın olmayı ön plâna alarak, kullanıyor.

Evet

%7

Hayır

%87

- Bazı erkeklerin, belirli işler kadınlara verildiği için yükselmele-ri engelleniyor.

Evet

%8

Hayır

%89